

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ

IX Міжнародної науково-практичної конференції

(Ірпінь, 25-29 квітня 2024 року)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

25–29 квітня 2024 року

Ірпінь
2024

УДК 159.922:316.6(06)

ББК 88.37я431

А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 4 від 26 вересня 2024 р.)*

А 43

Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства [Електронне видання] : збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 25–29 квітня 2024 року. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. – 582 с. – PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій. ISBN 978-966-337-741-4

У матеріалах ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства» висвітлюються теоретико-методологічні та практичні питання розвитку гуманітарного знання як складової гармонійного розвитку особистості; соціально-філософського та політичного осмислення проблем адаптації в умовах кризового суспільства: український і міжнародний досвід; соціологічного та соціально-психологічного вимірів адаптації особистості в умовах сучасного глобалізованого суспільства; соціалізації особистості як освітньої та соціально-педагогічної проблем; психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу: сучасні проблеми та виклики; особливості професійної освіти в Україні та світі; психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу: сучасні проблеми та виклики; сучасні тенденції психологічної допомоги особистості в умовах кризового суспільства.

Зміст матеріалів віддзеркалює актуальні питання теоретичних і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення проблем конструювання життєдіяльності особистості в контексті відновлення внутрішнього потенціалу за рахунок особистісного ресурсу.

Матеріали науково-практичної конференції розраховані на наукових працівників у галузі психології, соціології, педагогіки, професійної освіти, викладачів, аспірантів, студентів, а також на практичних психологів, соціальних педагогів, соціологів і соціальних працівників.

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

УДК 159.922:316.6(06)

ББК 88.37я431

ISBN 978-966-337-741-4

© Державний податковий університет, 2024

ЗМІСТ

МАТЕРІАЛИ УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

- Жижко Олена Анатоліївна, Мартін Бельтран Сауседо*
ФУНКЦІОНАЛЬНА НЕГРАМОТНІСТЬ
ЯК СОЦІАЛЬНО-АНДРАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА
СУЧАСНОГО СВІТУ: ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИЙ КЕЙС 22
- Urszula Kempieńska, Jan Adam Malinowski*
TOKSYCZNA MIŁOŚĆ MATCZYNA W WARUNKACH
KRYZYSU SPOŁECZNEGO – ZAGROŻENIA DLA DZIECKA 27
- Vynokur Volodymyr Serhiyovych, Rudenko Mykola Vasylyovych*
OPTIMIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS
FOR THE STUDY OF REINFORCED CONCRETE
STRUCTURES ON THE BASIS OF PSYCHOLOGICAL
AND PEDAGOGICAL RESEARCH 39
- Savchuk Dmytro Olegovych, Rudenko Mykola Vasylyovych*
THE ROLE OF DYNAMIC MONITORING IN ENSURING
THE SUSTAINABILITY OF THE INFRASTRUCTURE
OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS: SOCIAL
PSYCHOLOGICAL AND ENGINEERING ANALYSIS 42
- Бей Христина Артурівна, Калениченко Руслан Арсенович*
ПСИХОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ
ВІЙСЬКОВИХ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ
РОЗЛАДОМ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ 47
- Бережнюк Софія Юріївна, Володько Єлизавета Михайлівна,
Калениченко Руслан Арсенович*
БІОРИТМИ ЛЮДИНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ 51
- Берташ Марія Ігорівна, Горецька Анна Олександрівна*
ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ 54

Блінов Олег Анатолійович ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА ВІЙСЬКОВОГО ГОСПІТАЛЮ З КОМБАТАНТАМИ, У ЯКИХ АМПУТОВАНІ КІНЦІВКИ	56
Богайчук Вадим Жоржєвич, Вінтоняк Вікторія Федорівна КОМАНДА ЯК ОСНОВА ОПТИМАЛЬНОГО ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ	59
Богдановський Дмитро Ігорович, Богдановський Ігор Валерійович, Льовкіна Олена Геннадіївна ЦІННОСТІ КАР'ЄРИ ТА «АНТИКАР'ЄРИ»: ПРОБЛЕМА АКСІОЛОГІЧНОГО ВИБОРУ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ	63
Бородін Андрій Олексійович, Красильник Юрій Семенович ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	68
Вербовенко Олександр Павлович ЩОДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	73
Войтенко Олена Василівна ПРОФЕСІЙНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ В СИСТЕМІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	78
Воронова Вілена Володимирівна КОПІНГ СТРАТЕГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТОВАНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	82
Гершанов Алекс, Макієнко Наталія Олегівна, Петухова Ірина Олексіївна ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ ІЗРАЇЛЬСЬКОЇ КОАЛІЦІЇ ЩОДО РОБОТИ З ТРАВМОЮ У ДЕРЖАВНОМУ ПОДАТКОВОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	85

УДК 37.01:378

Бородін Андрій Олексійович,
*здобувач вищої освіти академічної
групи ПНК-21;*

Красильник Юрій Семенович,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти,
Київський національний університет
будівництва і архітектури*

ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Актуальність теми дослідження. Професійна орієнтація здобувачів освіти є критично важливим процесом для забезпечення успішного кар'єрного шляху та особистісного розвитку молоді. В умовах швидких технологічних змін та постійної трансформації ринку праці актуальність вдосконалення засобів і методів профорієнтації постійно зростає.

Об'єктом дослідження є професійна орієнтація здобувачів освіти. *Предмет дослідження:* характер засобів та методів професійної орієнтації здобувачів освіти. Дане дослідження має на меті висвітлити найновітніші тенденції та інноваційні підходи у сфері застосування засобів та методів професійної орієнтації здобувачів освіти. *Завданнями дослідження стали:* аналіз менторського підходу щодо використання засобів та методів в практиці професійної орієнтації здобувачів освіти; характеристика традиційних та інтерактивних засобів і методів професійної орієнтації.

Обговорення результатів дослідження. Менторський підхід у професійній орієнтації набуває все більшого поширення. Він передбачає наставницьке спілкування між здобувачем освіти та професіоналом, який виховує в нього необхідні особистісні якості. Існує кілька моделей менторства, серед яких компетентнісна модель, що робить акцент на практичній підготовці та формуванні необхідних компетентностей у здобувачів освіти [5].

Менторський підхід у професійній орієнтації, на наш погляд, є ефективним інструментом, який сприяє успішному вибору професійного шляху здобувачами освіти. Підсумуємо деякі аспекти та переваги менторського підходу:

➤ особисте спілкування: менторство передбачає особистий контакт між ментором і здобувачем освіти, що дозволяє створити довірчі відносини та відчуття підтримки;

➤ досвід та поради: ментор, який має досвід у вибраній галузі, може ділитися своїми знаннями, досвідом та порадами зі здобувачем освіти, що допомагає зрозуміти реальні аспекти професії;

➤ підтримка та наставництво: менторство надає здобувачам освіти підтримку та наставництво на кожному етапі їхнього професійного розвитку, від вибору спеціальності до старту в кар'єрі;

➤ розвиток ключових навичок: через менторські відносини здобувачі освіти можуть розвивати важливі навички, такі як комунікація, лідерство, вирішення проблем тощо, які є важливими для успіху в професії;

➤ індивідуальний підхід: ментор може налаштувати свої поради та підтримку до індивідуальних потреб та цілей здобувача освіти, що робить процес професійної орієнтації більш ефективним;

➤ можливості мережевого зв'язку: менторство може відкривати додаткові можливості для здобувачів освіти, такі як знайомства з професіоналами у вибраній галузі, участь у проектах, стажування тощо. В цілому, менторський підхід у професійній орієнтації є важливим інструментом, який сприяє успішному вибору професійного шляху та розвитку майбутньої кар'єри здобувачів освіти.

Інтерактивні засоби в професійній орієнтації. Інтерактивні засоби і методи в професійній орієнтації – це інструменти та підходи, які сприяють активній участі учасників у цьому процесі та сприяють їх власному визначенню професійних цілей та інтересів. На наш погляд, найбільш дієвими з них є:

1. *Віртуальні тури* як інструмент відображення реального професійного середовища. Завдяки технологіям віртуальної та доповненої реальності, здобувачі освіти можуть отримати імерсивний досвід, що відтворює реальні робочі умови різних професій. Це сприяє кращому розумінню специфіки майбутньої діяльності та допомагає зробити обґрунтований вибір кар'єрного шляху.

2. *Гейміфікація в процесі професійної орієнтації.* Використання ігрових елементів та механізмів у неігрових контекстах може підвищити залученість та мотивацію здобувачів освіти у процесі вивчення варіантів кар'єри. Гейміфікація робить цей процес більш інтерактивним та привабливим, стимулюючи участь і прогрес [1].

3. *Застосування штучного інтелекту (ШІ) в професійній орієнтації.* Технології ШІ можуть трансформувати профорієнтацію через прогнозу аналітику, вдосконалені інструменти оцінювання, моніторинг ринку праці

та підвищення доступності консультаційних послуг. Підходи на основі ШІ забезпечують більш точні, персоналізовані та своєчасні рекомендації для здобувачів освіти. Зробимо загальну характеристику інтерактивних засобів в професійній орієнтації здобувачів освіти:

➤ **інтерактивність:** дані методи і засоби стимулюють активну участь учасників, дозволяючи їм взаємодіяти з профорієнтаційним матеріалом, виконувати завдання, спілкуватися та обмінюватися думками з іншими;

➤ **залучення:** інтерактивні засоби та методи залучають учасників до процесу навчання, створюючи цікаві та змістовні взаємодії, що сприяють кращому засвоєнню профорієнтаційного матеріалу;

➤ **адаптивність:** дані методи і засоби можуть бути адаптовані до індивідуальних потреб та рівня знань кожного учасника профорієнтаційного процесу, надаючи можливість персоналізованого навчання;

➤ **розвиток навичок:** інтерактивні засоби та методи сприяють розвитку різноманітних навичок, таких як комунікація, критичне мислення, співпраця, розв'язання проблем та прийняття рішень;

➤ **стимулювання самостійності:** інтерактивні засоби та методи сприяють активному пошуку інформації, самостійному аналізу та вирішенню завдань, що розвиває учасників профорієнтаційного процесу як незалежних та самодостатніх особистостей;

➤ **практичність:** інтерактивні методи використовують практичні завдання, симуляції та реальні ситуації, що допомагає учасникам профорієнтаційного процесу отримати практичний досвід та застосовувати теоретичні знання на практиці. Отже, інтерактивні засоби і методи в професійній орієнтації є важливими, оскільки сприяють активному та ефективному навчанню, стимулюють розвиток ключових навичок та сприяють кращому визначенню професійних цілей та інтересів.

Традиційні засоби та методи в професійній орієнтації. Традиційні засоби та методи в професійній орієнтації є такими, які використовуються вже тривалий час та є відомими та загальноприйнятими в сфері освіти та професійного розвитку. Нами визначено основні з них:

1. *Професійна консультація* залишається важливим інструментом для вивчення індивідуально-психологічних особливостей, інтересів та здібностей здобувачів освіти з метою надання кваліфікованих порад щодо вибору професії [4, с. 26]. Існує декілька підходів до професійної консультації, зокрема діагностичний, виховний, активізуючий, розвивальний та діалогічний.

2. *Тестування* в професійній орієнтації дозволяє виявити схильності, інтереси та здібності особистості для визначення відповідних професій [2]. Однак, такі тести мають обмежену точність, статичність та можуть не враховувати швидкі зміни на ринку праці.

3. *Стажування* відіграє ключову роль у професійному відборі здобувачів освіти, забезпечуючи їх практичним досвідом роботи, розвитком професійних навичок та формуванням мережі контактів для майбутнього працевлаштування [3].

4. *Лекції та презентації*: один з найбільш поширених методів, де експерт або викладач презентує матеріал студентам або учням. Вони можуть бути використані для введення учасників в різні аспекти професійної діяльності, представлення основних понять та теорій.

5. *Групова дискусія та обговорення*: даний метод сприяє обміну думками та досвідом між учасниками профорієнтаційного процесу, стимулює критичне мислення та дозволяє здобувачам освіти висловлювати свої погляди на питання професійної орієнтації.

6. *Консультативні сесії з професійними консультантами*: вони надають учасникам профорієнтаційного процесу можливість отримати індивідуальну підтримку та поради з питань професійної орієнтації від досвідчених фахівців.

7. *Екскурсії*: ці методи дозволяють здобувачам освіти отримати практичний досвід у певній сфері професійної діяльності, познайомитися з реальними умовами роботи та отримати враження від потенційної кар'єри. Традиційні засоби та методи в професійній орієнтації є, на нашу думку, є ефективними і мають свої переваги. Також вони можуть бути поєднані з сучасними підходами та засобами, такими як інтерактивні технології, щоб зробити процес професійної орієнтації більш цікавим та ефективним.

Висновки. Професійна орієнтація здобувачів освіти є багатограним процесом, що вимагає комплексного підходу з використанням різноманітних засобів та методів. Поєднання традиційних практик з інноваційними технологіями, такими як менторство, віртуальна реальність, гейміфікація та штучний інтелект, може значно підвищити ефективність профорієнтації та забезпечити молодь необхідними інструментами для успішного кар'єрного шляху в умовах постійних змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гейміфікація в освітньому процесі. Аналітичний огляд літературних джерел / Електронний архів Харківського національного університету радіоелектроніки : вебсайт. URL : <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/d69e0efa-564d-41d2-a031-7866b4e8bff1/content> (дата звернення: 23.03.2024).
2. Профорієнтаційний тест чи інтерактивна профорієнтація? Освіта в Україні. Усі навчальні заклади / Education.ua : вебсайт. URL : <https://www.education.ua/ru/articles/923/> (дата звернення: 23.03.2024).
3. Assessing the role of internships in the career-oriented employment of graduating college students. Discover Journals, Books & Case Studies / Emerald Insight : вебсайт. URL : <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00400910410525261/full/html> (дата звернення: 23.03.2024).
4. Ihnatovych O. Psychological and pedagogical technologies of selection of students in the pedagogical higher educational institutions. *Ljubljana, Slovenia : Znanstvena misel journal*. 2-ге вид. 2018. 146 с.
5. Lyon H. C. Mentoring / Hal C. Lyon Writings : вебсайт. URL : <http://www.halclyon.com/Chapter14MENTORINGLyon91.11.07.html> (дата звернення: 19.03.2024).

Наукове електронне мережеве видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

**Збірник матеріалів
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

20 квітня 2023 року

Укладачі

*Р. А. Калениченко,
І. О. Петухова*

Відповідальний за випуск

А. В. Лавренюк

Верстка

Д. П. Завальницька

Здано до друку 25.10.2023

Друк. арк. 33,61

Замовлення № 1116

*Підготовлено до друку редакційно-видавничим відділом
Державного податкового університету
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна*

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців,
виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 7669 від 20.09.2022*